

УДК 338.532.61: 339.137.2

*Н. С. Миколайчук,
д. е. н., професор, директор центру перепідготовки та підвищення кваліфікації,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон*

ШЛЯХИ ВІДРОДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕКСТИЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*N. Mykolaichuk,
doctor of economic sciences, professor, director of the center for retraining
and skills upgrading Kherson national technical university, Kherson*

WAYS OF RECURRENCE OF COMPETITIVENESS OF TEXTILE ENTERPRISES OF UKRAINE

У статті розглянуто тенденції та причини занепаду текстильної промисловості України, доцільність її відродження заради зміцнення економічної безпеки країни, чинники впливу на конкурентоспроможність текстильних підприємств.

Проаналізовано ланцюг цінностей текстильного виробництва для виявлення основних проблем, які виникають у процесі відродження текстильних підприємств та забезпечення конкурентоспроможного управління ними.

З'ясовано, що для текстильних підприємств першочергового розв'язання потребують проблеми забезпечення сировиною, технічного оновлення виробництва, а також підвищення конкурентоспроможності на ринках збуту продукції.

Проаналізовано проблеми відродження текстильних підприємств, пов'язані з відсутністю власної бавовни, зменшенням обсягів виробництва льону та вовни.

Обґрунтовано необхідність формування власної сировинної бази, оновлення технічної бази на інноваційних засадах, розробки асортименту здатного здивувати споживачів, зниження витрат на виробництво тканин.

Зокрема зроблено висновок, що однією з передумов підвищення ефективності виробництва вовни та конкурентоспроможності продукції з неї є формування якісного племінного складу вівчарства. Значний вплив на якість та вартість продукції з вовни також має стадія первинної обробки вовни, витрати на транспортування сировини. Недоліком розташування підприємств первинної переробки вовни є їх відсутність на півдні України, де найбільш розвинуте вівчарство.

The article deals with the tendencies and causes of the decline of the textile industry of Ukraine, the expediency of its revival in order to strengthen the country's economic security, factors influencing on the competitiveness of textile enterprises.

The chain of values of textile production is analysed in order to identify the main problems that arise during the revival of textile enterprises and ensure their competitive management.

It was found out, that for textile enterprises the priority solution requires problems of provision of raw materials, technical upgrading of production, and also increase of competitiveness on the markets of products.

The problems of the revival of textile enterprises, connected with the absence of own cotton, decrease of volumes of flax and wool production, are analyzed.

The necessity of formation of own raw material base, updating of technical base on innovative basis, development of assortment capable of surprising consumers, reduction of expenses for fabric production is substantiated.

It is concluded that one of the prerequisites for increasing the efficiency of wool production and the competitiveness of products from it is the formation of qualitative tribal composition of sheep breeding. Significant influence on the quality and cost of wool products also has a stage of primary wool processing, transportation costs of raw materials. The disadvantage of the location of the enterprises of primary wool processing is their absence in the south of Ukraine, where the most developed sheep breeding.

Ключові слова: конкурентоспроможність, текстильні підприємства, чинники впливу, сировинна база, асортимент продукції.

Key words: competitiveness, textile enterprises, factors of influence, raw material base, assortment of products.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах глобалізації розвиток внутрішнього ринку товарів та послуг за рахунок власного виробництва може стати основою стабілізації та подальшого розвитку економіки. В багатьох країнах світу легка промисловість, особливо текстильна, відігравала значну роль у виведенні країни з кризового стану. Наприклад, у післявоєнні роки

у Японії, лише в процесі структурної перебудови, статус ключових галузей переходив від текстильної промисловості до важкої та хімічної, а потім машинобудування. Відтак, завдяки розвитку текстильної промисловості збільшувалась зайнятість населення, накопичувались кошти для технічного переобладнання підприємств інших галузей.

Подекуди до розвитку ринку продукції легкої промисловості власного виробництва відношення доволі скептичне, бо вважається, що у світі достатньо виробляється тканин, одягу, взуття і можливо купити все, що потрібно й за кордоном. Проте варто враховувати, що забезпечення одягом та білизною слід вважати невід'ємною складовою національної (причому не тільки економічної) безпеки країни. Адже продукція легкої промисловості використовується для задоволення побутових потреб населення, мешканців готелів у постільній білизні, рушниках, одязі, взутті, обшивці диванів та крісел, шторах, чохлах для сидіння автомобілів, наметів для туристів; в армії військовим потрібен спецодяг, білизна, шкарпетки, взуття та інше; для медичних закладів необхідні: спецодяг, білизна, вата, перев'язувальні матеріали, серветки, штори та ін. Продукція текстильних підприємств використовується при виготовленні космічних кораблів, підводних човнів, танків, літаків, автомобілів, фільтрувальних матеріалів для вугільної промисловості та кольорової металургії, технічні тканини широко використовуються при виникненні екологічних проблем для захисту від вогню, пилу, газів, брудної і зараженої води. Рибне господарство не може обійтися без риболовецьких сіток та канатів [1, с. 125—126].

Текстильна промисловість України внаслідок руйнації зв'язків, створених у період командно-адміністративної економіки, зазнала значних втрат. Обсяг виробництва тканин за період з 1990 по 2015 рік зменшився з 1210,4 млн кв. м до 86,3 млн кв. м, тобто у 14 разів (у розрахунку на одну особу населення завдяки зменшенню чисельності падиння випуску дещо менше, з 23,4 кв. м на одну особу до 2 кв. м на одну особу, або 11,7 рази) [розраховано за 2, с. 165; 3, с. 29, 292]. До того ж серед підприємств легкої промисловості у 2015 році збанкрутілими були 53,4% підприємств, економічно активними залишались лише 31,3%, економічно неактивними — 15,3% [4, с. 5].

Серед проблем розвитку внутрішнього ринку слід відзначити високу відкритість національної економіки та тінізацію ринку товарів легкої промисловості. За експертними оцінками Асоціації підприємств легкої промисловості "Укрлегпром" обсяг внутрішнього ринку перевищує 120 млрд грн., що втричі більше, ніж офіційні дані Державної служби статистики. В умовах необхідності купувати за світовими цінами сировину, матеріали, устаткування, які формують до 80% витрат, вітчизняні товари не витримують цінової конкуренції з контрабандними та контрафактними товарами [4, с. 8].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва досліджували М. Войнаренко, В. Геєць, В. Горбатов, Я. Жаліло, Б. Кваснюк, С. Кіреєв, М. Кизим, І. Кирчата, С. Романишин, А. Павленко, Л. Шевченко, Л. Федулоча та інші. Загальні підходи до підвищення конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості відображені у наукових роботах І. Грищенко, А. Гречан, О. Лабурцева та інші. Проблеми розвитку сировинної бази текстильних підприємств досліджували О. Наумов, Ю. Сафонов. Проте поза увагою науковців залишаються питання системного вирішення проблем відновлення роботи та підвищення конкурентоспроможності текстильних підприємств.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування шляхів системного відродження діяльності та конкурентоспроможності текстильних підприємств

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для виявлення основних проблем, які виникають у процесі відродження текстильних підприємств та забезпечення конкурентоспроможного управління ними, необхідно проаналізувати ланцюг цінностей текстильного виробництва. Слід відзначити, що ланцюжок цінностей — це система взаємопов'язаних видів діяльності підприємства. Особливе значення мають первинні види діяльності, спрямовані на фізичне створення продукту та його

реалізацію. Для текстильних підприємств першочергово розв'язання потребують проблеми забезпечення сировиною, технічного оновлення виробництва, а також підвищення конкурентоспроможності на ринках збуту продукції.

З давніх часів текстильна продукція вироблялась з натуральних волокон (бавовни, вовни, шовку, льону). Україна має власну вовну, льон, але у нас поки що зовсім не вирощується бавовна. Тому поряд з визначенням власних можливостей виробництва та співставленням їх з потребами необхідно аналізувати і враховувати тенденції світового господарства, можливість задоволення потреб за рахунок зовнішніх джерел постачання.

Постачальником сировини для текстильної промисловості переважно є сільське господарство. Але посіви льону-довгунця зменшилися у 86 разів (зі 172 тис. га у 1990 році до 1 тис. га у 2010 та подальшому відновленні до 2 тис. га у 2011—2015 роках) [3, с. 308]. Зростання попиту на льняні вироби в Європі, відсутність власних посівів бавовни зумовлюють важливість для України відродження льонарства. Ефективність вирощування льону суттєво залежить від якості продукції (трести та соломки). На неї впливає багато чинників, серед яких і погодні умови. Серед керованих чинників слід виділити селекційну роботу, бо збільшення посівів льону з високими прядильними властивостями сприяє зменшенню відходів у процесі переробки та витрат праці в прядіння. Вихід волокна зі стебел складає лише 20—26%. При чому, у вітчизняній льняній сировині переважають короткі волокна (65—75%). В країнах Західної Європи набагато вищий вихід довгого волокна, що зумовлюється високим рівнем механізації у сільському господарстві, досконалою технологією первинної переробки. Слід відзначити, що з льняної сировини виготовляють інші цінні продукти. Так, у насінні льону-довгунця міститься до 35—40% олії, а макуха використовується як корм для тварин. Серед відходів у процесі первинної переробки льону 60—70% — це костра, яку використовують у мебєвій промисловості для виготовлення фанери [5, с. 116—117]. Відходи льону можливо також використовувати у целюлозно-паперовій промисловості.

Продовжує зменшуватися також виробництво вовни, яка є для текстильної промисловості України другим за значенням видом сировини. По Україні в цілому виробництво вовни зменшилося з 3400 т у 2000 році до 2602 т у 2014 році. Хоча у 2010 році обсяги становили 4192 т, але надалі знов мало місце падиння виробництва. Позитивними можливо вважати результати лише трьох областей, які за цей період дещо збільшили обсяги виробництва: основний виробник вовни — Одеська область, на долю якої припадало у 2014 році 55% загального виробництва, збільшила його з 1181 до 1437 т; Миколаївська область — з 99 до 124 т; Закарпатська область — з 191 до 205 т [6, с. 138, 288].

Вироби з вовни є найбільш гігієнічними і користуються постійним попитом. Витрати на виробництво вовняних тканин суттєво зменшуються при використанні у якості сировини суміші вовни з іншими натуральними або штучними чи синтетичними волокнами. Також витрати залежать від якісних показників вовни, які зумовлені породним складом овець. Тому однією з передумов підвищення ефективності виробництва вовни та конкурентоспроможності продукції з неї є формування якісного племінного складу вівчарства. Україна, завдяки науковому забезпеченню селекції вівчарства має унікальні генетичні ресурси та племінну базу.

Значний вплив на якість та вартість продукції з вовни має стадія первинної обробки вовни, витрати на транспортування сировини. Недоліком розташування підприємств первинної переробки вовни є їх відсутність на півдні України, де найбільш розвинуте вівчарство.

Проблеми підвищення ефективності виробництва вовни та продукції з неї досліджували науковці Херсонського національного технічного університету, зокрема д.е.н., проф. О.Б. Наумов, д.е.н. проф. А.М. Наумова. Вони пропонують створити агротехнічний альянс, до складу якого за принципом вертикальної інтеграції можуть входити сільськогосподарські підприємства усіх форм власності та особисті господарства, які виробля-

ють сировину рослинного або тваринного походження для текстильної промисловості, підприємства первинної переробки сировини, текстильні, швейні підприємства, збутові організації [5, с. 207].

У світовій практиці, окрім натуральної сировини, все більше розповсюдження набувають хімічні волокна. Після першої світової війни їх питома вага у балансі споживання волокон стала все помітнішою. У період з 1920 по 1940 роки приблизно третина зростання виробництва припадала саме на хімічні волокна. За цей час вони по обсягу виробництва перевищили натуральний шовк, льон, досягли рівня виробництва вовни. Але все ще залишались доповненням до натуральної сировини. Серед найбільш розповсюджених хімічних волокон: віскозне штапельне, ацетатне.

Новий етап розвитку сировинної бази розпочався у 50—60 роки у зв'язку з виробництвом синтетичних волокон. Їх застосування позитивно впливало на технологічний процес, дозволяло знизити витрати. Модифікація волокон під час їх виробництва надає можливість одержати нові властивості тканин. Конкуренція з боку синтетичних волокон майже зупинила зростання виробництва найбільш дорогих видів натуральної сировини: шовку, вовни а в багатьох країнах і льону. Найбільш швидко зростає виробництво синтетичних волокон у промислово розвинутих країнах.

Ефективність заміни натуральних волокон хімічними зумовлена не тільки зниженням витрат, але й вивільненням родючих земель під вирощування культур, які дають продукти харчування. У 70 роки було підраховано, що для розширення сировинної бази за рахунок натуральних волокон необхідно було б задіяти у найближчі 30 років 40—50 млн га найбільш родючих земель, які можуть забезпечити продуктами харчування 1 млрд людей. Обсяг виробництва подібних до вовни синтетичних волокон у 85 тис. т на рік замінює вовну, яку дають 17 млн овець. Вихідні продукти для виробництва синтетичних волокон — нафта та газ. Тому заміна ними хімічних волокон веде до зменшення вирубки лісу [7, с. 132].

Вплив хімічних волокон на технічний прогрес у текстильній промисловості важко переоцінити. Завдяки високій міцності та рівності синтетичних волокон значно знизилась обривність пряжі, що дозволило підвищити швидкість роботи текстильних машин. Зростання міцності текстильної сировини значно підвищило міцність кінцевої продукції. Використання нейлонової або капронової нитки для підвищення міцності п'ятки та миска бавовняних шкарпеток збільшило термін їх експлуатації у декілька разів.

Завдяки зменшенню лінійної щільності пряжі знижуються витрати сировини. Одяг, килими та інші вироби стають легкими, витонченими, дешевшими. Навіть такі грубі вироби, як канати, риболовецькі сітки, пакувальна тара, при використанні синтетичних волокон стають тоншими, більш легкими та якісними.

Науково-технічний прогрес у хімічній промисловості поряд з розширенням виробництва хімічних волокон сприяє створенню та поширенню використання інших штучних матеріалів. Серед них стрічки з пльівки, які з успіхом замінюють натуральні тканини при упакуванні матеріалів. З них також виготовляють канати. Штапельні волокна з пльівки використовуються переважно у виробництві нетканних матеріалів, особливо при виготовленні кліматичного покриття. Вони також можуть використовуватись у суміші з вовною, акриловими та поліамідними волокнами для виробництва трикотажу, меблево-декоративних тканин а також тканин для верхнього одягу. З найбільш тонких ниток та стрічок виробляються трикотажні вироби. Продукція з цих матеріалів дешева, гігієнічна, міцна, легка, стійка до хімікатів, відштовхує бруд. Розвиток виробництва текстильної продукції з пльікового матеріалу є одним з перспективних напрямів зміни структури сучасної текстильної промисловості. Техніко-економічний базис його достатньо ефективний.

Поряд з освоєнням хімічних волокон та інших штучних матеріалів у текстильній промисловості почали використовувати у якості сировини спеціальні види паперу та скла. Тканини можуть вироблятися як цілком з папе-

ру, так і із суміші його з хімічними волокнами. Наприклад, для виготовлення білизни та одягу використовують спеціальний папір "кленил", до складу якого входить 50% хвойної вибіленої сульфатної целюлози та 50% синтетичного волокна (поліамідного, поліефірного або ін.).

Отже, нові види сировини суттєво впливають на структуру балансу сировини. Нова продукція поступово витискує стару з асортименту технічних виробів, потім товарів для дому. Суттєві переваги продукції з синтетичних волокон при виготовленні та експлуатації ведуть до збільшення їх виробництва. Стримують розповсюдження синтетичних волокон при виробництві одягу не зовсім задовільні їх гігієнічні властивості. Але деякі країни дуже успішно працюють над удосконаленням асортименту і властивостей волокон. Дуже цікавий у цьому плані досвід Японії, яка не має власної бази натуральної сировини. Лише розвиток промисловості синтетичних волокон дозволив цій країні зберегти текстильну промисловість.

Останнім часом у світі пріоритетним напрямом стає створення волокнистих композитів та функціональних волокон, які дозволяють задовольняти вимоги до одягу спеціального призначення [1, с. 149—154]:

— для військовослужбовців виготовляють одяг, який має властивості мімікрії в темний період доби (робить людину непомітною для приладів нічного бачення, які фіксують зображення об'єктів завдяки їх тепловому випромінюванню);

— завдяки використанню нанотехнологій створено одяг з функцією самоочищення, яким можливо користуватись багато тижнів (не миючись і не маючи запаху та бруду) завдяки знешкодженню природних бактерій на шкірі, які відповідають за неприємний запах, та безпечних бактерій (навіть сибірської виразки);

— перспективними для застосування в захисному спеціалі є використання антимікробних синтетичних ниток, які за 24 години на 100% знищують мікроби золотистого стафілококу, кишкової палички, грибів типу *Candida*, лікувальний одяг з антибактеріальними, ароматерапевтичними, лікувально-косметичними, антистресовими властивостями; діагностичний одяг для дитячих садків, лікарень, який здатен змінювати колір у залежності від температури, тиску та ін.; одяг з терморегуляцією.

Перспективним напрямом розвитку легкої промисловості є використання нових видів сировини. Наприклад, в Японії випускають шкарпетки з переробленого зерна. В майбутньому планують з зерна виготовляти тканини для пошиття домашнього одягу та вечірнього вбрання.

У Китаї розроблено біорозкладаний нетканый матеріал *Comtex* із 100-відсоткового полілактидного волокна, що є продуктом переробки молочної кислоти, яка виділяється з натурального зерна пшениці, кукурудзи та інших рослин, що містять полісахариди.

Однак використання нових видів сировини потребує змін у обладнанні та технологіях виробництва. Тому банкрутство великої кількості текстильних підприємств створює підрунтя для оновлення виробництва на інноваційних засадах з використанням новітніх ресурсозберігаючих технологій.

Слід враховувати, що рівень техніки текстильного виробництва в усьому світі значно нижче рівня НТП взагалі. У існуючій техніці збереглося багато відсталого. Процес витягування на усіх прядильних, стрічкових та рівничних машинах у деякій мірі копіює ручні процеси, закладені понад 250 років тому. До того ж історики стверджують, що гнучкість пальців індійського прядильника у минулому була такою, що він міг одержувати пряжу щільності 0,332 текс. Зараз сама краща прядильна машина не може виробити навіть у 10 разів товщу пряжу. Тому настав час для використання принципово нових технологій виготовлення текстильної продукції.

Цілком можливо, що наступний винахід зробить тканини майже непотрібними, або вони суттєво змінять свої властивості. Наприклад, одяг почнуть виготовляти литтям за індивідуальними замовленнями. Поки ви п'єте каву, або дивитесь відеофільм, вам виготовляють комбінезон (чи скафандр), який дає змогу вільно рухатись,

однаково надійно захищає від спеки та морозу, мікробів та ін. Але це досить віддалене хоча і реальне майбутнє.

Більш імовірно у найближчі часи використання досягнень фізиків для спаявання замість зшивки тканин у оздоблювальному виробництві, одержання на тканинах голографічних малюнків. У Японії вже виготовляють дезодоруючі тканини, споживачі хотіли б мати тканини, що відстрахають комах та ін. Проте такі властивості можуть набувати тканини зі штучної сировини.

Попит на продукцію легкої промисловості залежить не тільки від бажання та можливості купувати те, що традиційно пропонують виробники на внутрішньому ринку. При задоволенні первинних потреб людина буде купувати ту продукцію, яка здивує її своїми властивостями. Тому важливо не тільки забезпечувати підвищення якості та зниження цін на традиційні види продукції але й проєктувати та виготовляти принципово нову продукцію, яка задовольнятиме очікувані вимоги споживачів.

Забезпечити конкурентоспроможність відновлених підприємств, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, можливо тільки за умови впровадження на вітчизняних підприємствах конкурентного управління. Це підвищує значення вторинних видів діяльності підприємств, а саме:

- загальний менеджмент, правову діяльність, фінанси, облік і аудит, зв'язки з громадськістю, державним сектором, управління якістю тощо;

- управління персоналом, яке охоплює наймання, навчання, винагороду всіх категорій працівників;

- технологічний розвиток, який впливає на всі види діяльності по створенню цінності в області ноу-хау, технологічних процедур і процесів.

Працівників підприємств доцільно залучати до науково-технічної діяльності. Персонал підприємства може удосконалювати технології, модернізувати обладнання, запроваджувати нові методи управління. Основою конкурентного управління підприємством є інноваційне мислення керівників підприємства, створення наукових підрозділів, співпраця з науковцями вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Можливість реалізації конкурентного управління в текстильній промисловості наочно демонструє позитивний досвід Тираспільського ЗАО "Тиротекс", який успішно адаптувався до ринкових умов, на відміну від аналогічного підприємства в м. Херсоні [8]. Вже на початку 90-х років на підприємстві був заступник директора з наукової діяльності. Підприємство також дбало про свою економічну безпеку і прагнуло зменшити залежність від постачальників та посередницьких структур у доведенні продукції до споживачів. Тому до складу підприємства було введено швейне виробництво для пошивку чоловічих сорочок, а заради реалізації планів реконструкції підприємства, його подальшої розбудови на базі відділу капітального будівництва створено цегельний завод, торговельний дім. Результатом співпраці з кафедрою менеджменту нинішнього Херсонського національного технічного університету (ХНТУ) стало формування у складі підприємства центру науково-технічного розвитку, центру підготовки кадрів та соціального розвитку; центру управління ефективністю.

У новому тисячолітті підприємство продовжує розвиватись. У його структурі з'явився механічний завод, який виготовляє необхідні для ремонту обладнання деталі, модернізується та навіть виготовляється нове нестандартне обладнання. Швейне виробництво перетворилося у об'єднання, яке суттєво розширило асортимент за рахунок дитячого та жіночого одягу, трикотажних виробів. З жовтня 2007 року у всіх виробничих підрозділах працюють центри оперативного планування (ЦОП).

Для активізації процесів відновлення текстильних підприємств необхідна підтримка з боку держави у розвитку сировинної бази, виробництва барвників, синтетичних волокон, обладнання, стимулювання впровадження інноваційних технологій та інноваційної продукції.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищезазначене можна зробити висновок, що для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції текстильна промисловість має сприяти

культувації нової культури побуту, більш високих життєвих стандартів, надавати споживачам високоякісні модні товари, які в повній мірі відповідають їх сподіванням. Підприємства мають активізувати науково-технічну діяльність та співпрацю з науковцями вищих навчальних закладів, які готують для них кадри. Необхідні також стимулюючі заходи з боку держави для забезпечення підприємств сировиною, активізації їх інноваційної діяльності.

Література:

1. Технологічна модернізація промисловості України / За ред. д. е. н. Л.І. Федулової, Ін-т екон. та прогнозув. — К., 2008. — 472 с.

2. Теоретико-методологічні основи управління розвитком регіону: монографія / Н.С. Миколайчук, А.Г. Ахلامов, М.М. Миколайчук, Т.А. Стовба, А.Є. Глинська / За ред. д. е. н., проф. Н.С. Миколайчук. — Херсон, ВКФ "Стар" ЛТД, 2007. — 276 с.

3. Статистичний щорічник України за 2015 рік / За ред. І.М. Жук. — К.: Державна служба статистики України, 2016. — 575 с.

4. Легка промисловість України: реалії та перспективи розвитку. Експертно-аналітична доповідь / Колектив авторів під науковою редакцією д. е. н., проф., чл.-кор. НАПН України І.М. Грищенко. — К.: КНУТД, 2015. — 82 с.

5. Наумов О.Б. Стратегія розвитку сировинної бази текстильної промисловості / О.Б. Наумов. — Херсон: Олді-плюс; 2005. — 384 с

6. Статистичний збірник Регіони України 2015, ч. II / За ред. І.М. Жук — К.: Державна служба статистики України, 2015. — 681 с.

7. Миколайчук Н.С. Науково-технічне прогнозування: навчальний посібник / Н.С. Миколайчук, Ю.О. Джерелюк, М.М. Миколайчук. — Херсон: ХНТУ, 2005. — 280с.

8. Миколайчук Н.С. Роль інновацій у забезпеченні розвитку підприємств текстильної промисловості / Н.С. Миколайчук, Т.А. Стовба, А.Є. Глинська // Вісник Хмельницького національного університету. — 2008. — № 3. — Т. 1. — С. 163—167.

References:

1. Fedulova, L.I. (2008), "Tekhnolohichna modernizatsiia promyslovosti Ukrainy" [Technological modernization of the industry of Ukraine], Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia, Kyiv, Ukraine.

2. Mykolajchuk, N.S. (2007), "Teoretyko-metodolohichni osnovy upravlinnia rozvytkom rehionu: Monohrafiia" [Theoretical and methodological bases of management of regional development: Monograph], PCF "Star" LTD, Kherson, Ukraine

3. State Statistics Service of Ukraine (2016), "Statystychnyj schorichnyk Ukrainy za 2015 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2015], Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, Kyiv, Ukraine

4. Hryshenko, I.M. (2015), "Lehka promyslovist' Ukrainy: realii ta perspektyvy rozvytku. Ekspertno-analitchna dopovid" [Light industry of Ukraine: realities and prospects of development. Expert-analytical report], Kyiv's'kyj natsional'nyj universytet tekhnolohii ta dizajnu, Kyiv, Ukraine.

5. Naumov, O.B. (2005), "Stratehiia rozvytku syrovynnoi bazy tekstyl'noi promyslovosti" [Strategy of development of the raw material base of the textile industry], Oldi-plus, Kherson, Ukraine.

6. State Statistics Service of Ukraine (2015), "Statystychnyj zbirnyk. Rehiony Ukrainy 2015, ch.II" [Statistical yearbook. Regions of Ukraine 2015, Vol.II], Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

7. Mykolajchuk, N.S. Dzhereliuk, Yu.O. and Mykolajchuk, M.M. (2005), "Naukovo-tekhniche prohnozuvannia" [Scientific and technical forecasting], Kherson's'kyj natsional'nyj tekhnichnyj universytet, Kherson, Ukraine.

8. Mykolajchuk, N.S. Stovba, T.A. and Hlyns'ka, A.Ye. (2008), "The role of innovation in ensuring the development of enterprises of textile industry", Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu, №3, vol. 1, pp. 163—167.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2017 р.